

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

48. De regulis fraudis ratione iniusti pretij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

imponant pretium, vt ipsi vilius emant; hoc autem non licet.

Rursus, etiam potest carius vendi, cum emptores inter se certant augendo pretium, dummodo non sit etiam fraus, vt venditor secretò emptores supponat falsos ad augendum pretium.

Alter casus est, Syluest. verb. emptio. §. 8. cum aliquis mercenarius non habet aliquem, qui conducat ipsum, & rogat aliquem, vt saltem dimidio pretio, quam alij soleant dare, ipsum conducat, tunc licitè potest hoc fieri.

Tertia causa est, modus emendi. Vilius enim emuntur merces, quæ simul in magna quantitate emuntur, quam quæ per partes.

De regula fraudis ratione iniusti pretij.

C A P V T XLVIII.

Constituto iam, quid sit iustum pretium, oportet nunc aduertere res esse in duplici differentia. Quædam ad vitæ necessitatem, quales sunt, quæ ad victum, vestitum, & huiusmodi spectant: quædam pertinent ad vitæ delectationem & ornatum, vt gemmæ, pretiosi equi, statuæ, canes, accipitres, & alia huiusmodi.

Sit ergo prima conclusio. Res ad vitæ ornatum seu delectationem pertinentes, non habent pretium naturale certum, sed tantum possunt vendi, quantum potest venditor extorquere, citra fraudem vllam: vnde non est iniustitia, accipere quatuor millia aureorum pro statua antiqua, pro gemma, pro alia simili re, dummodo talis sit res, qualis venditur. Ista est Soto lib. 6. de iustitia. q. 2. ar. 3. in fine.

Secunda conclusio: Excedere iustum pretium, siue legitimum, siue naturale, scienter, est mortale, obligans ad restitutionem, cum est notabilis excessus; & hoc tam in venditione quam in emptione: vnde, qui vilius iusto emit; aut, qui carius iusto vendit, peccant & obligantur restituere. Aduerte tamen, quòd non semper in exteriori foro compelletur venditor, vel emptor reddere quod accepit, sed cum est iniustitia infra aut supra medietatem iusti pretij; puta, qui emit quatuor, quòd valet decem; aut, qui vendit sexdecim, quòd valet decem: tunc enim rescinditur iste contractus iure ciuili, Cod. de re-

scin-

scienden. vendit. l. 2. & iure can. cap. cum dilecti, & cap. cum causa, de emptio. & venditio. Qui autem vendit supra medietatem, tenetur in foro exteriori reddere acceptum superfluum vel suam rem accipere, & manet emptio apud ipsum. Cum vero res est empta infra medietatem, emptio est emptoris, aut reddendi rem, aut aequandi pretium iustum, vt habet Syluest. verb. emptio. §. 9. In foro vero conscientiae semper tenetur homo, quamuis fraus non sit tanta, ad restitutionem, vt docet D. Thom. 2. 2. quaest. 77. art. 1. & Innoc. cap. in ciuit. de vsuris, & Panorm. in cap. plerique, de immunit. Eccles. & Soto lib. 6. quaest. 6. articul. 1. contra aliquos, qui dixerunt non peccare, cum quis defraudat praeter istam legis taxationem, aut falsum, non teneri ad restitutionem. Sed hoc falsum est, & contra rei naturam: Leges enim ad lites vitandas tantum id permittunt, nec rescindunt contractum, nisi modo praedicto.

Tertia conclusio, qui vendit, potest supra iustum pretium rei exigere damnum emergens in vendendo, non tamen potest vendere vtilitatem, quam, qui emit, accipit supra rei valorem. Ista etiam sunt S. Thom. 2. 2. q. 167. ar. 1. Explico, Petrus habet domum valentem centum, rogatus ab alio, vt vendat eam sibi, ipse non vult, tandem precibus victus vendit; tamen, quia sibi erat multum comoda, & detrimentum patitur ex venditione, potest exigere totum damnum, admonito tamen emptore de hoc. At vero, si nullum damnum patitur, tamen domus est multum utilis emptori, non potest vltra iustum pretium exigere aliquid ratione ipsius utilitatis. Ratio vtriusque est, quia damnum est suum, vtilitas alterius: nullus autem vendere potest, nisi quod suum est.

De fraudatione rei venditae.

CAPVT XLIX.

Secunda radix, vnde oritur fraus in emptione seu venditione, est ratio ipsius rei venditae, cum res ipsa vitium aliquod habet, & venditur, ac si non haberet. In cuius gratiam aduerte esse triplex vitium in re aliqua vendita.

Vnum est in substantia, dum, quod non est, venditur pro eo quod est: vt, quod non est aurum, pro auro, quod non est argentum, pro argento; quod non est gemma, pro gemma.